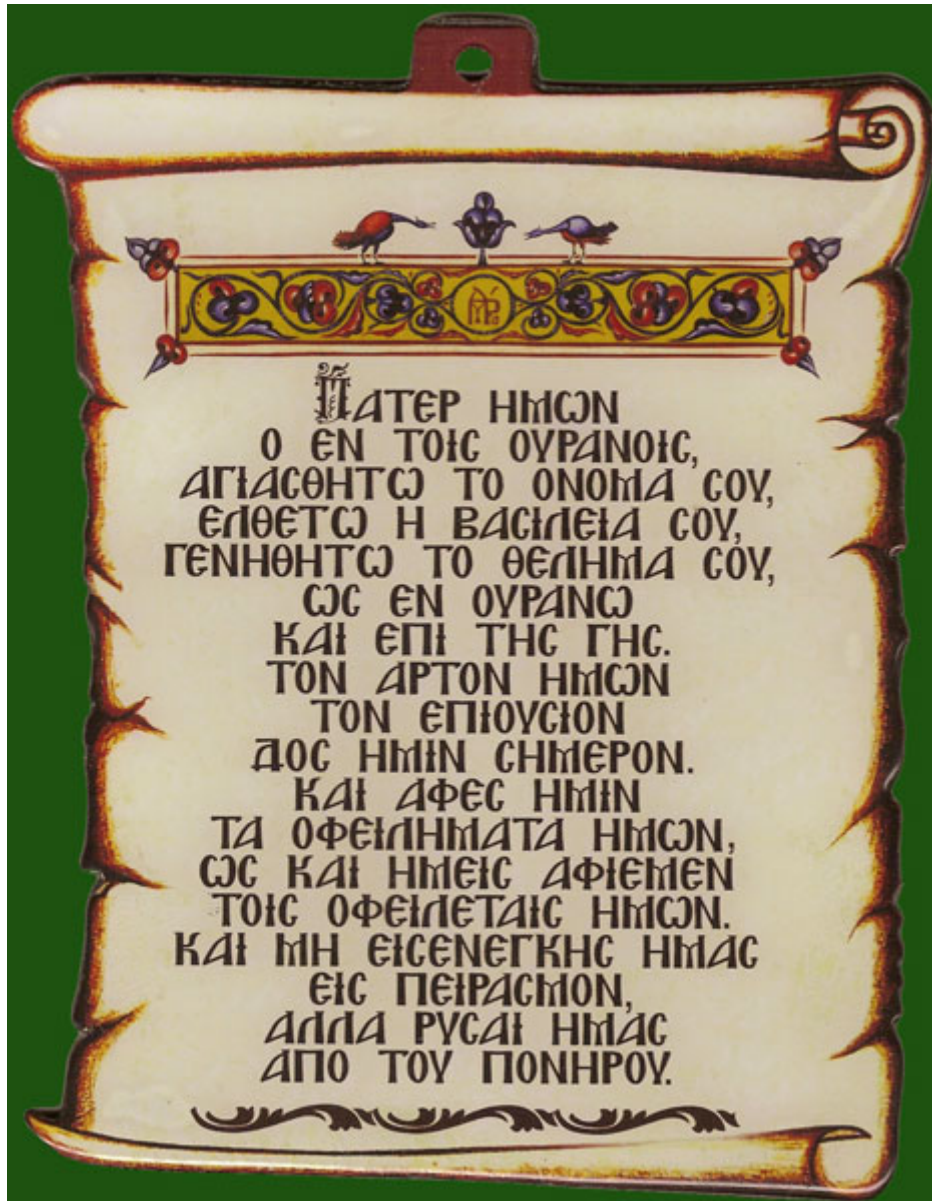

Ερμηνεία στο Πάτερ ημών (Α)

Ορθοδοξία / Θεολογία

(Αγίου Μακαρίου Νοταρά)

«Πάτερ ημών ο εν τοις ουρανοίς»

Πραγματικά, αδελφοί μου, είναι μεγάλη η ευσπλαχνία του Κυρίου μας και ανερμήνευτη η φιλανθρωπία που έδειξε και δείχνει σε μας τους αχάριστους και αγνώμονες προς Αυτόν, τον ευεργέτη μας. Διότι, όχι μόνο μας ανέστησε, ενώ είχαμε κατρακυλήσει στην αμαρτία, αλλά, επειδή η αγαθότητα Του είναι άπειρη, μας παρέδωσε και πρότυπο προσευχής, που ανεβάζει το νου μας στην υψηλή κατάσταση της Θεολογίας και βοηθά όλο το ανθρώπινο γένος να μην πέσει πάλι

από επιπολαιότητα και αφροσύνη στα ίδια αμαρτήματα.

Γι' αυτό το λόγο, έτσι όπως είναι και πρέπει, από την αρχή της προσευχής, ανεβάζει το νου μας στο υψηλό επίπεδο της Θεολογίας. Μας γνωρίζει τον κατά φύση Πατέρα Του και Δημιουργό όλης της ορατής και αοράτου κτίσεως, και μας επισημαίνει την κατάσταση της υιοθεσίας, την οποία εμείς οι Χριστιανοί αξιωθήκαμε να λάβουμε, γι' αυτό έχουμε και τη δυνατότητα να Τον φωνάζουμε κατά χάριν, «Πατέρα».

Διότι, αφού ο Κύριος μας Ιησούς Χριστός σαρκώθηκε, δόθηκε εξουσία σε όλους, όσοι Τον πίστευσαν, να γίνουν τέκνα και υιοί του Θεού, μέσω του αγίου Βαπτίσματος, καθώς το λέει ο Θεολόγος και Ευαγγελιστής Ιωάννης: «Σ' όσους Τον δέχθηκαν και πίστευσαν σ' Αυτόν, έδωσε το δικαίωμα να γίνουν παιδιά του Θεού». Ενώ ο απόστολος Παύλος γράφει: «Είστε όλοι παιδιά του Θεού, αφού πιστεύετε στον Ιησού Χριστό». Και σε άλλο σημείο: «Και επειδή πραγματικά είστε παιδιά Του, ο Θεός απέστειλε το Πνεύμα του Υιού στις καρδιές σας, και αυτό φωνάζει: Αββά, Πατέρα μου». Δηλαδή: Όλοι οι πιστοί και ορθόδοξοι Χριστιανοί είστε παιδιά του Θεού μέσω της πίστεως, με τη Χάρη του Θεού. Ή να το πω και διαφορετικά: Επειδή είστε παιδιά του Θεού, έστειλε ο Θεός και κατά Χάριν Πατέρας σας το Άγιο Πνεύμα του Υιού Του στις καρδιές σας, το οποίο φωνάζει μυστικά εκεί μέσα: «Πατέρα, Πατέρα μας».

Γι' αυτό ο Κύριος μας παραγγέλλει πως να προσευχόμαστε προς τον κατά Χάριν Πατέρα μας, για να είμαστε πάντοτε, μέχρι το τέλος, κάτω από τη Χάρη της υιοθεσίας. Να είμαστε δηλαδή παιδιά του Θεού, όχι μόνο κατά την ώρα της αναγεννήσεώς μας με το άγιο Βάπτισμα, αλλά και στη συνέχεια, μέσα στη ζωή και στην πράξη. Διότι, όποιος δεν ζει πνευματική ζωή και δεν έχει έργα πνευματικά, άξια της άνωθεν αναγεννήσεως, αλλά τα έργα του είναι έργα σατανικά, αυτός δεν είναι άξιος να ονομάζει πατέρα του τον Θεό. Αλλά θα ονομάζει πατέρα του τον διάβολο, σύμφωνα με το λόγο του Κυρίου μας που λέει: «Ο πατέρας που έχετε εσείς είναι ο διάβολος, και όσα επιθυμεί ο πατέρας σας, αυτά θέλετε να κάνετε». Δηλαδή εσείς είστε γεννημένοι ως προς την κακία από τον πατέρα σας, τον διάβολο, και τις κακές και διεστραμμένες επιθυμίες του πατέρα σας θέλετε να κάνετε.

Μας προστάζει δε να ονομάζουμε τον Θεό «Πατέρα», αφενός μεν για να μας πληροφορήσει ότι γίναμε στ' αλήθεια παιδιά του Θεού με την αναγέννηση του αγίου Βαπτίσματος, αφετέρου δε, διότι πρέπει να φυλάττουμε και τις ιδιότητες, δηλαδή τις αρετές του Πατέρα μας, αισθανόμενοι ντροπή κατά κάποιον τρόπο, για τη συγγένεια την οποία έχουμε με Αυτόν, καθώς ο ίδιος λέει: «Γίνεσθε ουν οικτίρμονες, καθώς και ο πατήρ ημών οικτίρμων εστίν». Δηλαδή : Να γίνετε και

σεις σπλαχνικοί σε όλους, όπως είναι και ο Πατέρας σας σε όλους σπλαχνικός.

Και ο απόστολος Πέτρος λέει: «Ετοιμασθείτε λοιπόν πνευματικά και μείνετε άγρυπνοι, αφήστε να σας καθοδηγεί πλήρως η ελπίδα που σας προσμένει, όταν φανερωθεί ο Ιησούς Χριστός. Αφού αποφασίσατε να υπακούετε στον Θεό, μην αφήνετε να ρυθμίζουν τη ζωή σας οι επιθυμίες που είχατε πριν Τον γνωρίσετε. Αντίθετα, όλη η συμπεριφορά σας να είναι άγια, όπως άγιος είναι και ο Θεός που σας κάλεσε. Γιατί το λέει η Γραφή: Να γίνετε άγιοι γιατί κι εγώ είμαι άγιος. Κι αφού στις προσευχές σας ονομάζετε τον Θεό «Πατέρα», που κρίνει τον καθένα σύμφωνα με τα έργα του, χωρίς να κάνει διακρίσεις σε πρόσωπα, έχετε υποχρέωση να περνάτε την πρόσκαιρη ζωή σας πάνω στη γη με σεβασμό στον Θεό, για να μην κατακριθείτε απ' Αυτόν».

Ο δε Μέγας Βασίλειος λέει ότι «χαρακτηριστικό εκείνου, ο οποίος γεννήθηκε από το Πνεύμα το Άγιο, είναι να γίνει κατά το δυνατόν παρόμοιος με το Πνεύμα, από το Οποίο και γεννήθηκε, καθώς είναι γραμμένο, ότι εκείνος που γεννήθηκε από σαρκικό πατέρα είναι και αυτός σάρκα, δηλαδή είναι σαρκικός. Εκείνος όμως που γεννήθηκε από το Πνεύμα το Άγιο, είναι πνεύμα, δηλαδή είναι πνευματικός».

Και τρίτον, Τον ονομάζουμε «Πατέρα», διότι πιστεύσαμε σ' αυτόν, τον Μονογενή Υιό του Θεού, συμφιλιωθήκαμε με τον Θεό, τον ουράνιο Πατέρα μας, ενώ πριν ήμασταν εχθροί μαζί Του και τέκνα οργής.

Και όταν λέει ο Κύριος να λέμε «Πάτερ ημών», δείχνει με αυτό ότι, όσοι αναγεννηθήκαμε με το άγιο Βάπτισμα, όλοι είμαστε αδελφοί γνήσιοι και παιδιά ενός Πατέρα, δηλαδή του Θεού, που σημαίνει παιδιά της Αγίας Ανατολικής, Αποστολικής και Καθολικής Εκκλησίας. Γι' αυτό πρέπει να αγαπούμε ο ένας τον άλλον ως γνήσιοι αδελφοί, καθώς μας προστάζει ο Κύριος λέγοντας: «Αυτή είναι η δική μου εντολή, να αγαπάτε ο ένας τον άλλον».

Και ως προς μεν «το είναι», δηλαδή την πλάση και δημιουργία μας, είναι και λέγεται ο Θεός Πατέρας όλων των ανθρώπων, και των πιστών και των απίστων. Έχουμε λοιπόν χρέος να αγαπούμε όλους τους ανθρώπους, διότι τους έκαμε την τιμή και τους έπλασε με τα χέρια Του ο Θεός, και μόνο την κακία και την ασέβεια να μισούμε και όχι το πλάσμα του Θεού. Κατά δε το «ευ είναι», δηλαδή την ανάπλασή μας, πάλι είναι και λέγεται ο Θεός Πατέρας όλων των ανθρώπων. Και γι' αυτό πρέπει να αγαπούμε εμείς οι ορθόδοξοι ο ένας τον άλλο, γιατί είμαστε διπλά ενωμένοι και κατά τη φύση και κατά τη Χάρη.

Όλοι δε οι άνθρωποι διαιρούνται σε τρεις κατηγορίες: Σε δούλους γνήσιους, σε δούλους νόθους και σε δούλους πονηρούς, εχθρούς του Θεού.

Και δούλοι γνήσιοι είναι όσοι πιστεύουν ορθά, είναι δηλαδή ορθόδοξοι, και με φόβο και χαρά επιτελούν το θέλημα του Θεού.

Δούλοι νόθοι είναι όσοι πιστεύουν μεν στον Χριστό και έλαβαν και το άγιο Βάπτισμα, αλλά όμως δεν εργάζονται τις εντολές Του.

Οι άλλοι, παρόλο που είναι και αυτοί δούλοι, ως δικά Του δημιουργήματα, είναι όμως πονηροί, εχθροί και ενάντιοι του Θεού, αν και είναι πολύ αδύνατοι και μηδαμινοί και δεν μπορούν να επιφέρουν κάτι κακό εναντίον Του. Και αυτοί είναι όσοι πίστευσαν στον Χριστό, ύστερα όμως έπεσαν σε διάφορες αιρέσεις.

Μαζί μ' αυτούς συναριθμούνται οι άπιστοι και οι ασεβείς.

Όμως εμείς που αξιωθήκαμε να γίνουμε δούλοι του Θεού κατά Χάριν, διά της αναγεννήσεως του αγίου Βαπτίσματος, ας μη γινόμαστε πάλι δούλοι στον εχθρό μας τον διάβολο, με το να πέφτουμε θεληματικώς στα κακά του θελήματα, για να μη γίνουμε όμοιοι μ' εκείνους, για τους οποίους γράφει ο Απόστολος ότι «ήταν παγιδευμένοι από τον διάβολο, για να κάνουν το θέλημά του».

Αλλά επειδή ο Πατέρας μας είναι στους Ουρανούς, πρέπει και εμείς να στρέφουμε το νου μας στον Ουρανό, εκεί που είναι η πατρίδα μας, η άνω Ιερουσαλήμ, και όχι να έχουμε στραμμένο το βλέμμα μας κάτω στη γη, όπως οι χοίροι. Αλλά να προσβλέπουμε προς Αυτόν, τον γλυκύτατο Σωτήρα και Δεσπότη μας, και στα ουράνια κάλλη του Παραδείσου. Και αυτό να το κάνουμε, όχι μόνο τον καιρό της προσευχής, αλλά όλον τον καιρό και σε κάθε τόπο πρέπει να έχουμε το νου μας στον Ουρανό, για να μη διασκορπίζεται εδώ κάτω στα φθαρτά και πρόσκαιρα πράγματα.

Και, αν ασκούμε κάθε μέρα βία στον εαυτό μας, καθώς λέει ο Κύριος, ότι «η Βασιλεία του Θεού κερδίζεται με βία και προσπάθεια και την κατακτούν όσοι αγωνίζονται», με τη βοήθεια του Θεού, θα διαφυλαχθεί και σε μας το «κατ' εικόνα» σώο και καθαρό. Και έτσι λίγο-λίγο από το «κατ' εικόνα» ανερχόμαστε προς το «καθ' όμοίωσιν», αγιαζόμενοι από τον Θεό και αγιάζοντας κι εμείς το Όνομά Του στη γη, λέγοντας προς Αυτόν μαζί με την Κυριακή προσευχή: «Αγιασθήτω το Όνομά Σου».

«Αγιασθήτω το όνομά Σου»

Μήπως δεν είναι τάχα άγιο το Όνομα του Θεού και γι' αυτό πρέπει να παρακαλούμε

να αγιασθεί; Πώς αρμόζει να κάνουμε κάτι τέτοιο; Αυτός δεν είναι η πηγή της αγιότητας; Απ' Αυτόν δεν αγιάζονται τα πάντα, όσα βρίσκονται στον Ουρανό και στη γη; Πώς λοιπόν εδώ μας προτρέπει να αγιάζουμε το Όνομά Του;

Το Όνομα του Θεού, αυτό καθ' εαυτό, είναι άγιο και υπεράγιο και πηγή αγιότητας. Και μόλις το αναφέρουμε αγιάζει όλα εκείνα για τα οποία το αναφέρουμε. Δεν επιδέχεται δε καμιά αύξηση αγιότητας ή ελάττωση. Όμως ο Θεός θέλει και αγαπά να δοξάζεται το Όνομά Του και από όλα τα δημιουργήματά Του, καθώς το λέει ο προφήτης και ψαλμωδός Δαβίδ: «Ευλογείτε τον Κύριον πάντα τα έργα αυτού». Δηλαδή: «Δοξάσατε τον Θεό όλα τα δημιουργήματά Του». Και αυτό το απαιτεί. Όχι τόσο για τον εαυτό του, όσο για να αγιασθούν τα πλάσματα Του απ' Αυτόν και να δοξασθούν. Γι' αυτό πρέπει, ό,τι και να κάνουμε, να το κάνουμε για τη δόξα του Θεού, σύμφωνα και με τον Απόστολο που λέει: «Είτε τρώτε, είτε πίνετε, είτε κάνετε οτιδήποτε άλλο, να το κάνετε για τη δόξα του Θεού, για να αγιάζεται το Όνομα του Θεού και από μας».

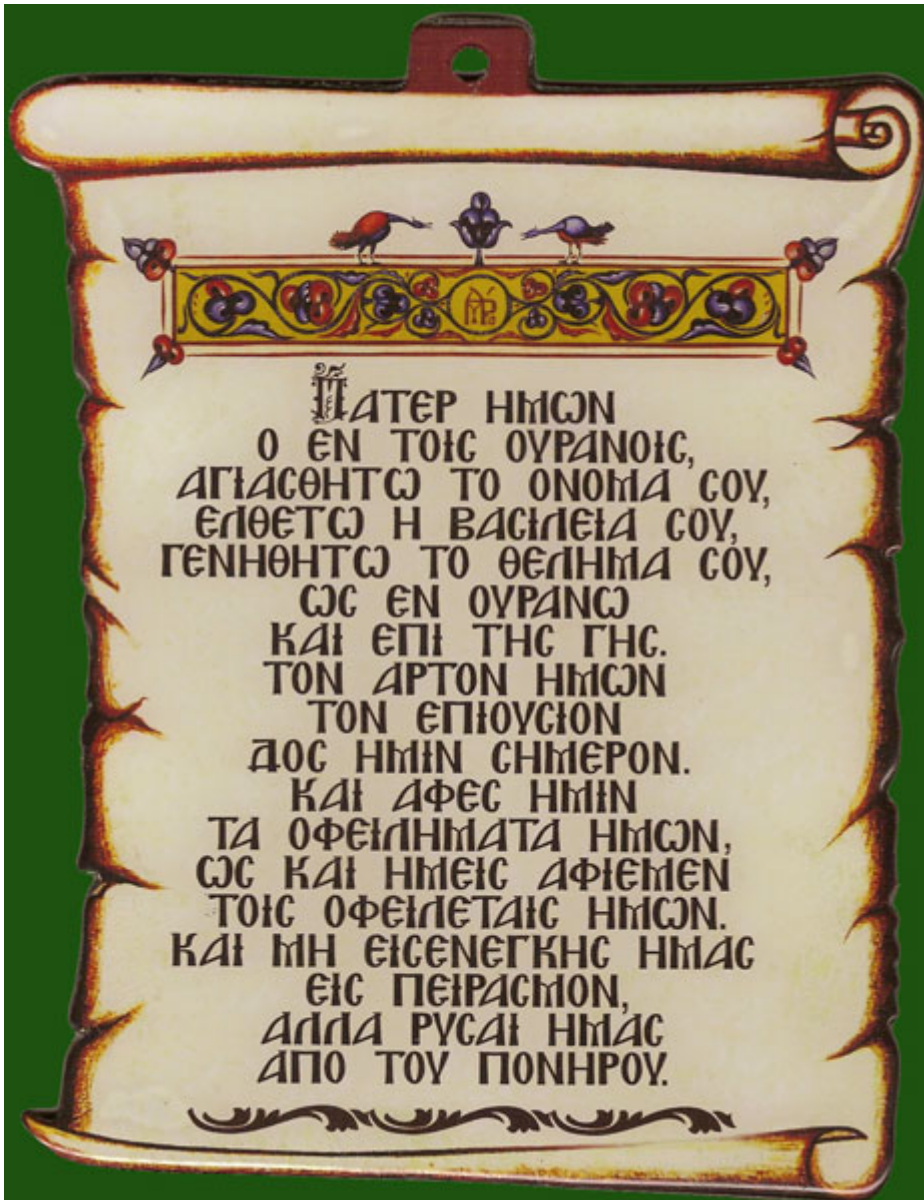
Και το Όνομα του Θεού αγιάζεται, όταν κάνουμε έργα καλά και άγια, όπως είναι και η πίστη μας αγία. Και τότε, βλέποντας οι άνθρωποι την καλή μας πολιτεία, οι μεν πιστοί Χριστιανοί θα δοξάζουν τον Θεό, ο Οποίος μας σοφίζει και μας ενδυναμώνει να εργαζόμαστε το καλό, οι δε άπιστοι θα έλθουν σε επίγνωση της αλήθειας, βλέποντας ότι τα έργα μας, επιβεβαιώνουν την πίστη μας. Το ίδιο μας παρακινεί και ο Κύριος να κάνουμε, λέγοντας: «Να λάμπει με τέτοιο τρόπο το φως των έργων σας μπροστά στους ανθρώπους, ώστε βλέποντας τα καλά σας έργα, να δοξάσουν τον Πατέρα σας τον επουράνιο».

Συμβαίνει βέβαια και το αντίθετο, δηλαδή να βλασφημείται εξαιτίας μας το Όνομα του Θεού από τους ειδωλολάτρες και τους άπιστους, κατά τον Απόστολο: «Το Όνομα του Θεού διασύρεται εξαιτίας σας από τους ειδωλολάτρες». Κάτι τέτοιο βέβαια δημιουργεί μεγάλη σύγχυση και φοβερό κίνδυνο, διότι νομίζουν οι άνθρωποι, και μάλιστα οι άπιστοι, ότι ο Θεός μας προστάζει να έχουμε μια τέτοια συμπεριφορά.

Γι' αυτό, για να μην υβρίζεται και ατιμάζεται ο Θεός και για να μην κινδυνεύουμε κι εμείς να δημιουργήσουμε για τον εαυτό μας αιώνια κόλαση, πρέπει να φροντίζουμε, μαζί με την ορθή πίστη και την ευσέβεια, να έχουμε ενάρετη ζωή και πολιτεία.

Ενάρετη ζωή, όταν λέμε, εννοούμε να εκτελούμε τις εντολές του Χριστού, όπως και ο Ίδιος μας το ζητά λέγοντας: «Αν με αγαπάτε, θα πρέπει να τηρήσετε τις εντολές μου». Και θα τηρήσουμε τις εντολές Του, για να φανερώσουμε την αγάπη που τρέφουμε σ' Αυτόν. Γιατί από την τήρηση των εντολών Του στερεώνεται και η

πίστη μας προς Αυτόν.

Ο ιερός Χρυσόστομος λέει: «Αν κάποιος δεν μπορεί να αναφέρει το Όνομα του Κυρίου Ιησού, παρά μόνο με τη Χάρη του Αγίου Πνεύματος, πολύ περισσότερο δεν μπορεί να κρατήσει την πίστη του ασάλευτη και ριζωμένη, χωρίς τη βοήθεια του Αγίου Πνεύματος. Πώς όμως θα μπορέσουμε να ελκύσουμε τη Χάρη του Αγίου Πνεύματος και να γίνουμε άξιοι να τη διατηρήσουμε πάντοτε στην ύπαρξή μας; Με τα καλά έργα και την άριστη βιοτή μας. Γιατί όπως το φως του λυχναριού ανάβει με το λάδι και, όταν εκείνο καεί σβήνει και το φως του, με τον ίδιο τρόπο και η Χάρη του Αγίου Πνεύματος εκχέεται προς εμάς και μας φωτίζει. Όταν έχουμε έργα καλά και όταν κατακλύζει την ψυχή μας πολλή ευσπλαχνία και ελεημοσύνη για τους αδελφούς μας. Αν όμως η ψυχή δεν τα έχει εγκολπωθεί όλα αυτά, τότε αναχωρεί η Χάρη και απομακρύνεται από μας.

Ας κρατήσουμε λοιπόν μέσα μας το φως του Αγίου Πνεύματος, με την πλούσια

φιλανθρωπία μας και την ανεξάντλητη ελεημοσύνη μας προς αυτούς που έχουν ανάγκη. Διαφορετικά, θα ναυαγήσουμε και ως προς την πίστη μας. Διότι και η πίστη χρειάζεται κυρίως τη βοήθεια και την παραμονή του Αγίου Πνεύματος, για να παραμείνει αδιάσειστη. Αλλά η Χάρη του Αγίου Πνεύματος συνηθίζει να κρατείται και να παραμένει μέσα μας, αν διαθέτουμε καθαρή ζωή και ενάρετο βίο. Αν λοιπόν θέλουμε να έχουμε συνεχώς εδραιωμένη την πίστη μας, πρέπει να διαθέτουμε άγια και λαμπρή βιοτή, η οποία θα πείθει το Πνεύμα το Άγιο να παραμένει και να συνέχει την πίστη μας. Διότι είναι αδύνατον να έχει κάποιος ζωή ακάθαρτη και διεφθαρμένη και να μην έχει διασαλευθεί η πίστη του.

Και για να σας αποδείξω την αλήθεια αυτού που σας λέω και ότι οι πονηρές πράξεις λυμαινόνται τη σταθερότητα της πίστεως, ακούστε τι γράφει ο απόστολος Παύλος προς τον Τιμόθεο: «Για να πορεύεσαι», του λέει. «και να πολεμάς έχοντας αυτά τα όπλα στον ωραίο σου αγώνα, δηλαδή να έχεις πίστη και καλή συνείδηση (η οποία γεννιέται από τη σωστή ζωή και τα καλά έργα). Αυτή τη συνείδηση, κάποιιοι που την απέρριψαν, στο τέλος ναυάγησαν και στην πίστη τους».

Και σε άλλο σημείο πάλι λέει ο ιερός Χρυσόστομος: «Ρίζα όλων των κακών είναι η φιλαργυρία. Αυτήν, επειδή κάποιιοι την αγάπησαν, έχασαν την πίστη τους και πλανήθηκαν». Βλέπεις ότι και αυτοί που δεν είχαν αγαθή συνείδηση και αυτοί που αγάπησαν τη φιλαργυρία έχασαν την πίστη τους; Όλα αυτά πρέπει, αδελφοί μου, να τα συλλογισθούμε καλά και να φροντίσουμε να είναι άριστη η βιοτή μας, για να είναι διπλούς και ο μισθός μας. Ο ένας θα είναι για τα καλά και θεάρεστά μας έργα και ο άλλος για τη στέρηση της πίστεως μας. Διότι ό,τι είναι η τροφή για το σώμα, το ίδιο είναι και η ενάρετη πολιτεία για την πίστη. Και όπως η φύση του σώματος δεν μπορεί να ζήσει χωρίς την υλική τροφή, το ίδιο και η πίστη χωρίς τα έργα είναι νεκρή».

Πράγματι, πολλοί είχαν πίστη και ήταν Χριστιανοί, αλλά επειδή δεν είχαν αγαθά έργα, έχασαν τη σωτηρία. Εμείς όμως ας φροντίσουμε και για τα δύο, και για την πίστη και για τα καλά έργα, για να μπορούμε να συνεχίσουμε άφοβα να λέμε την Κυριακή Προσευχή.

« Ελθέτω η βασιλεία Σου»

Επειδή η ανθρώπινη φύση με τη θέλησή της υποδουλώθηκε στον ανθρωποκτόνο διάβολο, γι' αυτό μας προστάζει ο Κύριός μας να παρακαλούμε τον Θεό και Πατέρα μας να μας ελευθερώσει, από την πικρή τυραννία του διαβόλου. Αλλά αυτό δεν γίνεται με κανέναν άλλο τρόπο, παρά μόνο αν έλθει η Βασιλεία του Θεού μέσα μας. Αυτό σημαίνει να έλθει το Πνεύμα το Άγιο, για να διώξει από μας τον τύραννο εχθρό και να μας εξουσιάσει, καθότι στους τέλειους αρμόζει να ζητούν τη

Βασιλεία του Θεού και Πατρός, επειδή αυτοί έχουν φθάσει στην τελειότητα της πνευματικής ηλικίας.

Όσοι όμως έχουμε ακόμη τις τύψεις της συνειδήσεως να μας βασανίζουν, όπως εγώ, δεν μπορούμε ούτε να ανοίξουμε το στόμα μας να ζητήσουμε τέτοια πράγματα, αλλά πρέπει να παρακαλούμε τον Θεό να στείλει το Άγιό Του Πνεύμα, για να μας φωτίσει και να μας δυναμώσει στο θέλημά Του το άγιο και στα έργα της μετάνοιας. Διότι λέει ο Τίμιος Πρόδρομος: «Μετανοείτε, ήγγικε γαρ η βασιλεία των ουρανών». Δηλαδή: «Μετανοείτε, γιατί έφθασε η Βασιλεία του Θεού». Σαν να λέει: Άνθρωποι, μετανοείτε για τα κακά που κάνετε και ετοιμασθείτε για να υποδεχθείτε τη Βασιλεία των Ουρανών, δηλαδή Αυτόν τον Μονογενή και Λόγο του Θεού, ο Οποίος ήλθε για να εξουσιάσει και να σώσει όλον τον κόσμο.

Γι' αυτό πρέπει να λέμε κι εμείς αυτό που μας παρέδωσε ο άγιος Μάξιμος: «Ας έλθει το Πνεύμα το Άγιο να μας καθάρσει τελείως και στο σώμα και στην ψυχή, ώστε να γίνουμε κατοικία άξια να υποδεχθούμε την Αγία Τριάδα, για να βασιλεύσει στο εξής ο Θεός σε μας, δηλαδή μέσα στις καρδιές μας, καθώς είναι γραμμένο: Η Βασιλεία του Θεού είναι μέσα στην καρδιά μας». Και σε άλλο χωρίο: «Εγώ και ο Πατέρας μου θα έλθουμε και θα κατοικήσουμε σ' εκείνον που αγαπά τις εντολές μου». Και να μην κατοικεί πια στην καρδιά μας η αμαρτία, καθώς το λέει, και ο Απόστολος: «Ας μη βασιλεύει πια η αμαρτία στο θνητό σώμα σας, ώστε να υπακούετε σ' αυτήν λόγω των επιθυμιών του σώματος ».

Και έτσι, παίρνοντας δύναμη από την παρουσία του Αγίου Πνεύματος, να κάνουμε το θέλημα του Θεού και επουράνιου Πατέρα μας και να λέμε χωρίς ντροπή στην προσευχή μας: «Γεννηθήτω το θέλημά Σου ως εν ουρανώ και επί της γης».

«Γεννηθήτω το θέλημά Σου ως εν ουρανώ και επί της γης»

Δεν υπάρχει τίποτε πιο μακάριο και πιο ειρηνικό πράγμα, ούτε στη γη ούτε στον ουρανό, από το να κάνει κανείς το θέλημα του Θεού. Ο Εωσφόρος ήταν στον ουρανό. Επειδή δεν ήθελε όμως να κάνει το θέλημα του Θεού, γκρεμίστηκε στον Αδη. Ο Αδάμ ήταν μέσα στον Παράδεισο και τον τιμούσε σαν βασιλιά όλη η κτίση. Επειδή όμως δεν φύλαξε τη θεϊκή εντολή, έπεσε στην εσχάτη ταλαιπωρία. Εκείνος λοιπόν που δεν θέλει να κάνει το θέλημα του Θεού, είναι καθολικά υπερήφανος. Γι' αυτό και ο προφήτης Δαβίδ με το δίκιο του, κατά κάποιο τρόπο, καταριέται αυτούς τους ανθρώπους και λέει: «Επέπληξες, Κύριε, τους υπερήφανους, που αρνούνται να υπακούσουν στο νόμο Σου. Καταραμένοι είναι εκείνοι που παρεκκλίνουν από την τήρηση των εντολών σου». Και σε άλλο σημείο αναφέρει: «Οι υπερήφανοι κάνουν πολλές παρανομίες και παραβάσεις».

Με όλα αυτά ο Προφήτης αποδεικνύει ότι αιτία της παρανομίας είναι η υπερηφάνεια. Και το αντίθετο, αιτία της υπερηφάνειας, είναι η παρανομία. Γι' αυτό είναι αδύνατον να βρει κανείς άνθρωπο ταπεινό ανάμεσα στους παράνομους ή άνθρωπο να φυλάττει το νόμο του Θεού ανάμεσα στους υπερήφανους, διότι η υπερηφάνεια είναι αρχή και τέλος κάθε κακίας.

Θέλημα όμως του Θεού είναι να απαλλαγούμε από τα κακά και να κάνουμε τα καλά, καθώς μας το λέει και ο προφήτης: «Ἐκκλινον από κακού και ποιήσον αγαθόν». Δηλαδή «παραμέρισε το κακό και κάνε το καλό». Καλά δε είναι, όσα αναφέρονται στην Αγία Γραφή και όσα μας έχουν παραδώσει οι Άγιοι της Εκκλησίας μας και όχι όσα ο καθένας μας ασύνετα διακηρύττει, τα οποία πολλές φορές είναι βλαβερά για τις ψυχές και οδηγούν τον άνθρωπο στην απώλεια.

Αν όμως ακολουθούμε τις συνήθειες του κόσμου ή αν ο καθένας κινείται ανάλογα με τις επιθυμίες του, τότε, και εμείς οι Χριστιανοί, δεν θα έχουμε καμιά διαφορά από τους άπιστους, οι οποίοι δεν πιστεύουν ούτε εφαρμόζουν τις Γραφές. Επίσης δεν θα διαφέρουμε από τους ανθρώπους αυτούς που ζούσαν την περίοδο εκείνη της αναρχίας, η οποία αναφέρεται στο βιβλίο των Κριτών. Εκεί λοιπόν λέει: «Ο καθένας έκανε εκείνο που έκρινε ότι είναι καλό για τα δικά του μάτια και τα δικά του κριτήρια, διότι δεν υπήρχε βασιλιάς να κυβερνήσει τις ημέρες εκείνες».

Για τον ίδιο λόγο και οι Εβραίοι, ήθελαν να θανατώσουν τον Κύριό μας από το φθόνο τους, ενώ ο Πιλάτος ήθελε να τον απολύσει, διότι δεν έβρισκε σ' Αυτόν αιτία θανάτου. Εκείνοι όμως πήραν το λόγο και είπαν: «Εμείς έχουμε νόμο, και σύμφωνα με το νόμο μας, πρέπει να πεθάνει, επειδή ονόμασε τον εαυτό του Υιό του Θεού». Αυτά όμως ήταν όλα ψέματα. Γιατί που βρίσκεται στο νόμο ότι πρέπει να πεθάνει όποιος θα ονομάσει τον εαυτό του υιό του Θεού, εφόσον μάλιστα η Αγία Γραφή ονομάζει τους ανθρώπους θεούς και υιούς του Θεού; «Εγώ είπα ότι είσθε όλοι θεοί και υιοί του ύψιστου Θεού». Οπότε, λέγοντας οι Εβραίοι «νόμο έχουμε», λένε ψέματα, διότι τέτοιος νόμος δεν υπάρχει.

Βλέπεις, αγαπητέ, ότι έκαναν νόμο το φθόνο και την κακία τους; Σ' αυτούς τους ανθρώπους αναφέρεται ο σοφός Σολομώντας, όταν λέει: «Ας κάνουμε νόμο τη δύναμή μας, για να παγιδύσουμε κρυφά τον δίκαιο». Ο νόμος βέβαια και οι Προφύτες έγραφαν ότι θα έλθει ο Χριστός και θα σαρκωθεί και θα πεθάνει για τη σωτηρία του κόσμου, όχι όμως για το σκοπό που έθεταν εκείνοι, οι παράνομοι.

Λοιπόν, ας προσπαθήσουμε να μην πάθουμε κι εμείς ό,τι έπαθαν οι Εβραίοι. Ας φροντίσουμε να τηρούμε τις εντολές του Κυρίου μας και ας μην πορευόμαστε έξω από όσα είναι γραμμένα στην Αγία Γραφή. Και «οι εντολές Του δεν είναι βαριές»,

καθώς το λέει και ο ευαγγελιστής Ιωάννης. Και επειδή ο Κύριός μας έκανε το θέλημα του Πατέρα Του ανελλιπώς στη γη, γι' αυτό πρέπει να Τον παρακαλούμε να δίνει δύναμη και σε μας και να μας φωτίζει να κάνουμε κι εμείς το αγίο Του θέλημα στη γη, καθώς το κάνουν οι άγιοι Άγγελοι στον Ουρανό. Διότι «χωρίς τη δική Του συνέργεια, δεν μπορούμε να κάνουμε τίποτε». Και έτσι όπως υποτάσσονται οι Άγγελοι χωρίς αντιλογία σ' όλα τα θεία προστάγματά Του, έτσι πρέπει να υποτασσόμαστε κι εμείς όλοι οι άνθρωποι στο θείο θέλημά Του, το οποίο περιέχεται μέσα στις Άγιες Γραφές, για να υπάρχει ειρήνη στη γη μεταξύ των ανθρώπων, όπως και στον Ουρανό μεταξύ των Αγγέλων και για να μπορούμε να λέμε με παρρησία προς τον Θεό Πατέρα μας: «Τον άρτον ημών τον επιούσιον δος ημίν σήμερον».

«Τον άρτον ημών τον επιούσιον δος ημίν σήμερον»

Ο άρτος λέγεται επιούσιος με τρεις έννοιες. Και για να ξέρουμε, όταν προσευχόμαστε, ποιόν άρτο ζητάμε από τον Θεό και Πατέρα μας, ας δούμε τη σημασία της κάθε μιας έννοιας.

Πρώτα-πρώτα άρτος επιούσιος λέγεται ο κοινός άρτος, το ψωμί, η σωματική τροφή, η οποία αναμιγνύεται με την ουσία του σώματος, για να αυξάνει και να δυναμώνει το σώμα, ώστε να μην οδηγηθεί στο θάνατο.

Επομένως, αν πάρουμε τον άρτο με αυτή την έννοια, δεν πρέπει να επιζητούμε εκείνα τα φαγητά που φέρνουν στο σώμα μας τροφή και ηδυπάθεια, για τα οποία ο απόστολος Ιάκωβος λέει: «Ζητάτε από τον Θεό και δεν λαμβάνετε, διότι δεν ζητάτε από τον Θεό τα απαραίτητα, αλλά επιδιώκετε εκείνα που θα συντελέσουν στην αύξηση της ηδονής». Και σε άλλο σημείο: «Επιδοθήκατε στις τρυφές και στη σπατάλη, εδώ στη γη, και καλοθρέψατε τα σώματά σας τόσο, σαν να σας είχαν για σφαχτάρια».

Αλλά ο Κύριός μας λέει: «Προσέχετε καλά τον εαυτό σας, μην τύχει και βαρύνει ο νους σας από τη μέθη και τις κοσμικές μέριμνες και σας αιφνιδιάσει εκείνη η ημέρα η έσχατη».

Γι' αυτό λοιπόν, μόνο την αναγκαία τροφή πρέπει να ζητούμε, διότι ο Κύριος συγκαταβαίνει στην ανθρώπινη ασθένειά μας και προστάζει να ζητούμε μόνο τον επιούσιο άρτο και όχι τα περιττά. Αν ήταν διαφορετικά, δεν θα έβαζε στην Κυριακή προσευχή το «δος ημίν σήμερον». Το «σήμερον» ο Ιερός Χρυσόστομος το εξηγεί ως «πάντοτε». Το χωρίο λοιπόν αυτό έχει συνοπτικό χαρακτήρα.

Ο άγιος Μάξιμος ονομάζει το σώμα φίλο της ψυχής. Ο δε Παροιμιαστής νουθετεί την ψυχή να μην περιποιείται το σώμα «με τα δυό πόδια». Δηλαδή να μην έχει

πολλή φροντίδα γι' αυτό, αλλά να το φροντίζει μόνο «με το ένα πόδι». Κι αυτό πάλι να γίνεται λίγες φορές, για να μην τύχει, λέει, και χορτάσει το σώμα και σηκωθεί καταπάνω της ψυχής και κάνει εκείνα τα ίδια κακά που μας κάνουν οι δαίμονες, οι εχθροί μας.

Ας ακούσουμε τον απόστολο Παύλο που λέει: «Όταν έχουμε τροφές και ενδύματα, ας αρκεσθούμε σ' αυτά, διότι όσοι θέλουν να πλουτίσουν, πέφτουν σε πειρασμό, σε παγίδα του διαβόλου και σε πολλές επιθυμίες ανόητες και βλαβερές, που βυθίζουν τους ανθρώπους και τους οδηγούν στην απώλεια της ψυχής και στο χαμό».

Αλλά ίσως κάποιος θα μπορούσε να σκεφθεί το εξής: Επειδή μας προστάζει ο Κύριος να ζητούμε την αναγκαία τροφή από Εκείνον, ας κάθομαι αμέριμνος και αργός, περιμένοντας από τον Θεό να μου δώσει να φάω.

Σ' αυτόν θα απαντήσουμε, ότι άλλο είναι η μέριμνα και το άγχος και άλλο η εργασία. Μέριμνα είναι ο περισπασμός και η ταραχή του νου γύρω από πολλά και υπερβολικά πράγματα, ενώ εργασία είναι το να εργάζεται κάποιος, το να σπέρνει δηλαδή ή το να εξασκεί μια άλλη τέχνη.

Ο άνθρωπος λοιπόν δεν πρέπει να διακατέχεται από άγχος και μέριμνα και δεν πρέπει να ανησυχεί και να σκοτίζει το νου του, αλλά να έχει όλη του την ελπίδα στον Θεό και να αναθέτει σ' Αυτόν κάθε μέριμνα, καθώς το λέει και ο προφήτης Δαβίδ· «επίρριψον επί Κύριον την μέριμνάν σου και αυτός σε διαθρέψει», Δηλαδή, «άφησε στον Κύριο τη φροντίδα της διατροφής σου και Εκείνος θα σε διαθρέψει».

Αν τώρα κάποιος βασίζει την ελπίδα του πιο πολύ στα έργα των χεριών του και στους κόπους του ή στους συναθρώπους του, θα ακούσει από τον προφήτη Μωυσή να λέει στο Δευτερονόμιο: «Όποιος βασίζεται και ελπίζει στα έργα των χεριών του, είναι ακάθαρτος και όποιος πέφτει σε πολλές μέριμνες και φροντίδες, είναι ακάθαρτος. Και όποιος συνεχώς περπατάει με τα τέσσερα, και αυτός είναι ακάθαρτος».

Και περπατάει πάνω στα χέρια του εκείνος που στηρίζει όλη την ελπίδα του στα χέρια, δηλαδή στα έργα που κάνουν τα χέρια και στην τέχνη του, κατά τον άγιο Νείλο: «Περπατάει δε με τα τέσσερα εκείνος που έχει την ελπίδα του στα αισθητά πράγματα και προσηλωμένο το νου του στην φροντίδα τους. Ο άνθρωπος δε που έχει πολλά πόδια είναι αυτός που βασίζεται στα σωματικά σε κάθε περίπτωση και τα εναγκαλίζεται και με τα δυο του χέρια και μ' όλη του τη δύναμη».

Ο δε προφήτης Ιερεμίας λέει: «Ας είναι καταραμένος ο άνθρωπος εκείνος που έχει την ελπίδα του σε άνθρωπο και στηρίζει τη δύναμή του πάνω σ' αυτόν και έτσι απομακρύνει την καρδιά του από τον Κύριο. Και ας είναι ευλογημένος ο άνθρωπος

που έχει την πεποίθησή του στον Κύριο και ο Κύριος είναι η ελπίδα του».

Άνθρωποι, γιατί ταραζόμαστε μάταια; Ο δρόμος της ζωής είναι λίγος, όπως το λέει και ο προφήτης και βασιλιάς Δαβίδ προς τον Θεό: «Ίδού, Κύριε, έκανες τις ημέρες της ζωής μου να είναι τόσο λίγες, μετρημένες στην παλάμη του χεριού. Και η σύσταση της φύσεως μου δεν είναι τίποτα μπροστά στη δική σου αιωνιότητα. Όμως, όχι εγώ μόνο, αλλά τα πάντα είναι μάταια. Μάταιος είναι και κάθε άνθρωπος που ζει σ' αυτό τον κόσμο. Βέβαια, ο ταλαίπωρος άνθρωπος ζει αυτή τη ζωή όχι αληθινά, αλλά μοιάζει η ζωή του σαν μια ζωγραφισμένη εικόνα. Γι' αυτό μάταια τaráσσεται και αποθηκεύει θησαυρούς. Στην ουσία δεν γνωρίζει για ποιόν τους συγκεντρώνει αυτούς τους θησαυρούς».

Άνθρωπε, έλα στα συγκαλά σου. Μην τρέχεις σαν τρελλός όλη την ημέρα με χίλιες φροντίδες. Και πάλι τη νύχτα μην κάθεσαι να λογαριάζεις τους διαβολικούς τόκους και τα διάφορα, γιατί όλη σου η ζωή τελικά διέρχεται μέσα στους λογαριασμούς του Μαμμωνά, δηλαδή στα πλούτη που προέρχονται από την αδικία. Και έτσι δεν βρίσκεις λίγη ώρα να συλλογιστείς τις αμαρτίες σου και να κλάψεις γι' αυτές. Δεν ακούς τον Κύριό μας που λέει ότι «κανείς δεν μπορεί να δουλεύει σε δύο κυρίους»; «Δεν μπορείτε», λέει, «να δουλεύετε και στον Θεό και στον Μαμμωνά». Μ' αυτό θέλει να πει ότι δεν μπορείτε να δουλεύετε σε δύο αφέντες. Να είναι δηλαδή η καρδιά σας και στον Θεό και στον πλούτο τον άδικο.

Και για το σπόρο που έπεσε στα αγκάθια, δεν ακούς που λέει ότι τον έπνιξαν και δεν έκανε κανένα καρπό; Δηλαδή θέλει να πει ότι έπεσε ο λόγος του Θεού σε άνθρωπο που ήταν βουτηγμένος στις φροντίδες και στις μέριμνες του πλούτου και δεν έφερε αυτός ο άνθρωπος κανένα καρπό σωτηρίας. Δεν βλέπεις τον τάδε και τον τάδε πλούσιο, που έκαναν και αυτοί τα όμοια με σένα, και σύναξαν πλούτο πολύ, αλλά έπειτα τον φύσηξε ο Θεός από τα χέρια τους και τον έχασαν και μαζί μ' αυτόν έχασαν και το νου τους και τώρα γυρίζουν γύρω-γύρω, έξω φρενών σαν δαιμονισμένοι; Δίκαια βέβαια τα έπαθαν, επειδή είχαν κάνει Θεό τον πλούτο και είχαν το νου τους προσηλωμένο σ' αυτόν.

Άκουσε, άνθρωπε, τον Κύριο μας που λέει: «Μη θησαυρίζετε για τον εαυτό σας θησαυρούς στη γη, γιατί τους αφανίζει ο σκώρος και οι κλέφτες που γκρεμίζουν και τρυπούν τους τοίχους, για να τους συλήσουν». Και δεν πρέπει να θησαυρίζεις εδώ στη γη, για να μην ακούσεις και συ από τον Κύριο τον ίδιο εκείνο φοβερό λόγο που είπε στον πλούσιο: «Ανόητε πλούσιε, αυτή τη νύχτα σου παίρνουν την ψυχή, όσα θησαύρισες που θα τα αφήσεις»;

Ας έλθουμε στον Θεό και Πατέρα μας και ας αφήσουμε σ' Αυτόν όλη τη φροντίδα της ζωής μας και Αυτός θα φροντίσει, για μας. Όπως λέει ο απόστολος Πέτρος. Ας

πλησιάσουμε τον Θεό, όπως μας φωνάζει ο Προφήτης, λέγοντας : «Πλησιάστε τον Θεό και θα φωτισθούν τα πρόσωπά σας και δεν θα ντροπιαστείτε, ότι μείνατε τάχα αβοήθητοι».

Να λοιπόν που με τη βοήθεια του Θεού σας εξηγήσαμε την μία έννοια σχετικά με τον επιούσιο άρτο.

Συνεχίζεται.

<http://bit.ly/130afYN>